

Kromnów – dom o konstrukcji przysłupowej

Kromnów jest to wieś rolnicza. Wieś łańcuchowa na granicy Gór Izerskich oraz Wysoczyzny Rybnicy. Ciągnie się około 3,5 km na wysokości około 390 – 510 m n.p.m. w dolinie potoku. Od północy wieś łączy się z zabudowaniami Starej Kamienicy.

Domy przysłupowe (niem. „Umgebinderhaus”, po czesku „podstavkovy dům”) mają swoje źródła w budynkach powstających na przełomie XV-XVI wieku. Rozkwit tego typu budownictwa nastąpił w XIX wieku. Technika budowania domów opierała się na konstrukcji zrębowej i szachulcowej. Izba zrębowa została dodatkowo otoczona stojącymi „przy (niej) słupami”, na których spoczywa górna kondygnacja lub więźba dachowa. Właśnie ta konstrukcja podtrzymująca to przysłupy, którym ten typ budownictwa zawdzięcza swoją nazwę. W ciągu wieków ta niezwykła architektura rozwijała się nadal i dopasowywała do nowych potrzeb. Kolejne pokolenia budowały więc domy mniejsze, większe, wąskie, szerokie, proste i o charakterze reprezentacyjnym. Nie ma więc „typowego” domu przysłupowego – każdy z nich jest na swój sposób unikatem. Dom przysłupowy to budynek z częścią mieszkalną i gospodarczą. Prostą bryłę tworzą najczęściej dwie kondygnacje i dach dwuspadowy, czasem z naczółkami, rzadziej mansardowy. Mieszanej funkcji odpowiada mieszana konstrukcja. Genezę „przysłupów”, przekonywująco wyjaśnia hipoteza wiążąca to rozwiązanie z rozwijającym się tu w minionych wiekach chałupniczym tkactwem. Pracujący warsztat tkacki sytuowany w największej izbie, wywoływał znaczne wibracje, co przy jednolitej konstrukcji zagrażałoby statyce budynku. Ciekawą cechą tego budownictwa była jego uniwersalność, wręcz demokratyczna powszechność.

Kromnów - dům s podstavkovou konstrukcí

Kromnów je zemědělská ves ležící na hranici Jizerských hor a Rybické vrchoviny. Je dlouhá kolem 3,5 km, nachází se v potočném údolí v nadmořské výšce 390 - 510 metrů. Od severu ves navazuje na zástavbu Staré Kamienice.

Podstavkové domy (německy: „Umgebinderhaus“, polsky: „Domy Przysłupowe „), mají své kořeny v budovách, které vznikaly na přelomu patnáctého a šestnáctého století. K rozkvětu výstavby tohoto typu došlo v devatenáctém století. Technika budování těchto domů byla založena na roubené a hrázděné konstrukci. Světlice srubového typu byla dále obehnaná dřevěnými trámy „tvořící tzv. podstavku“, na niž spočívalo horní patro a krovy. Právě tato podpěrná konstrukce tvořící podstavku je původcem názvu této stavební techniky. V průběhu staletí se tato unikátní architektura rozvíjela a přizpůsobovala novým potřebám. Další generace tak stavěli buď menší, užší, širší, rovné nebo reprezentativní domy tohoto typu. Neexistuje tedy žádný „typický“ podstavkový dům - každý z nich je unikátní svým vlastním způsobem. Podstavkový dům je stavbou s částí obytnou a hospodářskou. Jednoduché bloky většinou tvoří dvě patra se sedlovou střechou, postupem času vybavené polovalbou, méně často šikmými stropy. Smíšené funkci odpovídá také smíšená konstrukce. Genezi „podstavky“ vysvětluje přesvědčivě hypotéza, která toto řešení spojuje s rozvíjejícím se tkalcovstvím, kterým se obyvatelé těchto chalup v minulých stoletích živil. Tkalcovská dílna se stavem byla umístěna v největší místnosti, což působilo značné vibrace, které by v případě že by stavba sestávala z jednolité konstrukce, mohly ohrozit statiku budovy. Zajímavou vlastností tohoto objektu je jeho demokratická univerzálnost.